

تعامل در محیط یادگیری الکترونیکی

اشاره

معلم در کلاس درس بر اساس موقعیت و به نحو مقتضی می‌کوشد با شاگردان به تعامل پردازد. شکل‌های تعامل در کلاس درس همانند پرسیدن سؤال، پاسخ دادن به یک پرسش، ترغیب شاگردان به تفکر، بازخورد اطلاعاتی به دانش آموز و نظایر آن، موجب ایجاد محیطی تعاملی می‌شود. در محیط یادگیری الکترونیکی نیز همانند محیط کلاس درس نیاز به تعامل وجود دارد. بنابراین لازم است محیط یادگیری الکترونیکی گونه‌ای طراحی شود که تا حد امکان شاگردان بتوانند در محیطی تعاملی به یادگیری پردازند. در این مقاله، علاوه بر مفهوم تعامل، رهنمودهایی برای طراحی محیط تعاملی یادگیری الکترونیکی ارائه شده است.

آنان ارتباط برقرار کند. در این فرایند ارتباطی، هدف اصلی ایجاد یادگیری است. ارتباط چهره به چهره، به مرتبه و یادگیرندگان اجازه می‌دهد بتوانند نسبت به رفتار یکدیگر واکنش نشان دهند. در گونه‌های دیگر آموزش همانند یادگیری الکترونیکی که ارتباط

سرآغاز

برنامه آموزشی مطلوب، خود را بر نیازها و رفتار یادگیرنده منطبق می‌سازد. مرتبی خوب نیز می‌کوشد با مشاهده یادگیرندگان و تغییر روش و فنون مورد استفاده در قبال رفتار و عکس العمل آنان، به بهترین وجه با

یادگیری الکترونیکی،
تعامل، فناوری
آموزشی، محیط
تعاملی.

مرتبی خوب

می‌کوشد با مشاهده

یادگیرندگان و تغییر

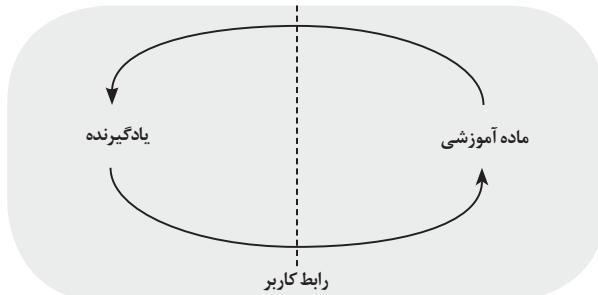
روش و فنون مورد

استفاده در قبال رفتار

آنان، به بهترین وجه

با آنان ارتباط برقرار

کند.

شکل ۱: نمونه‌ای از یک تعامل ساده در یادگیری الکترونیکی [Clarke, ۲۰۰۱:۴].

فرایندات ذهنی که وظيفة ادراک به یادسپاری و انجام یک عمل را بر عهده دارد، مربوط می‌شود [Crone et al., 2004].

نظریه انعطاف‌پذیری شناختی، بر موقعیت‌های ناگهانی یادگیری تمرکز دارد. بر اساس این نظریه، یادگیری نه تنها باید در زمینه یا بافت صورت گیرد، بلکه تجارب یادگیری نیز باید از طریق چشم‌اندازهای مختلف ارائه شوند و در صورت امکان، از مطالعات موردي در آموزش استفاده شود. اسپیرو^۳ نظریه پرداز پیشتر این اندیشه است. به عقیده‌وی، بهترین ابزارها، ابزارهای فناورانه تعاملی هستند. در نظریه انعطاف‌پذیری شناختی، بر استفاده از مواد مختلف و مثال‌های غنی با سطح دشواری بالا، بهره‌گیری از اشکال گوناگون بازنمایی داش، فراهم آوردن مثال در انواع رسانه‌ها، پیوند میان مفاهیم انتزاعی، کاربرد راهبردهای قابل استفاده برای دیگر مسائل، و هم‌چنین ارائه چندین مثال از مفاهیم تأکید می‌شود [Spiro et al., 1992].

رهنمودهایی برای طراحی محیط یادگیری الکترونیکی تعاملی
علاوه بر این که نظریه‌ها و گوهرهای یادگیری بر نحوه طراحی تعامل تأثیر می‌گذارد، هم‌چنین، تعامل در محیط یادگیری الکترونیکی دارای

ص ۵]. لینچ (۲۰۰۲) اظهار می‌دارد، تعامل در محیط الکترونیکی، به انجام فعالیت‌های ساده‌ای چون کلیک کردن و حرکت کردن بین صفحات محدود نمی‌شود، بلکه تعامل واقعی نیازمند اشتغال یادگیرنده به مهارت‌های تفکر سطح بالا نظیر ترکیب، کاربرد و تفسیر است. این نوع تعامل از طریق کاوش به وجود می‌آید و مستلزم مواجه ساختن یادگیرنده با مسئله، ایجاد شرایط حل مسئله، و ترغیب یادگیرنده به تفکر است.

مبانی نظری تعامل در یادگیری الکترونیکی

نظریه‌ها و گوهرهای یادگیری متعددی وجود دارند که بستر ساز طراحی و بهبود تعامل هستند. پردازش اطلاعات، شناخت توزیع شده، انعطاف‌پذیری شناختی، و هوش‌های چندگانه، از جمله این نظریه‌ها هستند. نظریه شناخت توزیع شده، با ساخت گرایی اجتماعی ارتباط نزدیکی دارد. بر اساس این نظریه، شناخت نه در درون افراد، بلکه میان افراد و ابزارهای دیگر توزیع شده است. به بیانی دیگر، گروهی از افراد می‌دانند چگونه یک کار را انجام دهند که هر یک از آن‌ها به تنهایی قادر به انجام آن نیست، چرا که هر فرد تنها بر بخشی از داشت مربوط به آن کار سلط دارد [Wortham, 2002]. هم‌چنین، بر اساس نظریه انعطاف‌پذیری شناختی، افراد در حین رشد می‌آموزند این‌وی از اطلاعات دریافتی از جهان پیرامون خود را به گونه‌ای تفسیر کنند که آنان را در نظرارت بر اعمال خود و در صورت لزوم تنظیم این اعمال، یاری نماید. انعطاف‌پذیری شناختی به انتخاب برنامه‌ریزی و هماهنگ کردن

عمدتاً با بهره‌گیری از رسانه‌های دیجیتالی شکل می‌گیرد، حساس بودن نسبت به فعالیت‌ها و پاسخ‌های یادگیرنده بر عهده رابط کاربر است. طراحی رابط کاربر بسیار اهمیت دارد، چرا که چگونگی برقراری ارتباط بین کاربر و برنامه آموزشی را تعیین می‌کند (شکل ۱).

یادگیری موفق مستلزم تعامل بالای یادگیرنده با محتوا یا مواد آموزشی است. تعامل واقعی، فعل ساختن ذهن یادگیرنده است. مواد آموزشی باید بتواند انگیزه یادگیری را در یادگیرنده فعال سازند و او را در فرایند یادگیری درگیر سازد [Clarke, 2001: 4]. یادگیری الکترونیکی نیز از این قاعده مستثنانیست. طراح آموزشی باید بکوشد محیطی تعاملی و پویا برای کاربران تدارک بیند.

مفهوم تعامل

تعامل یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های است که آموزش را ثریبخش تر می‌سازد و به فعال شدن یادگیرنده می‌انجامد. هر چند اصطلاح تعامل در مباحث آموزشی فراوان به کار می‌رود، با وجود این به نظر می‌رسد در مورد مفهوم و مفهوم واقعی آن اتفاق نظر کمتری وجود دارد. برای مثال، ممکن است فردی در مفهوم تعامل، ارتباط بین یادگیرنده و مربی را بگنجاند، در حالی که دیگری، ارتباط یادگیرنده با مواد و محتوای آموزشی را به معنای تعامل بداند. تعامل شکل‌های گوناگونی دارد. مشارکت فعال و درگیری یادگیرنده، یادگیری از طریق انجام فعالیت، تصمیم‌گیری، انتخاب یک گزینه، تدارک بازخورد، فراهم کردن گزینه‌های متنوع، و ایجاد انگیزش، از شکل‌های تعامل هستند [همان،

تعامل در محیط
الکترونیکی به معنای
اشتغال یادگیرنده
به مهارت‌های تفکر
سطح بالا نظیر
ترکیب، کاربرد و
تفسیر است

افزایش می‌دهند. واقعیت مجازی خلق یک دنیای سه بعدی مصنوعی است که یادگیرنده می‌تواند در آن همانند محیط واقعی به بررسی پردازد. در واقعیت مجازی، امکان حرکت یادگیرنده در جهت‌های گوناگون وجود دارد و این حرکت با برنامه شیوه‌سازی شده تلفیق می‌شود؛ به گونه‌ای که فرد احساس می‌کند در محیط سه بعدی واقعی قرار گرفته است. این فناوری، برای آموزش‌های حرفه‌ای و شغلی نظری، عماری، طراحی داخلی، بازرگانی، برنامه‌ریزی شهری و پژوهشکی بسیار سودمند است.

ج) کنترل یادگیرنده بر آموزش را تسهیل کنید.

تعامل، از میزان کنترلی متأثر است که برای یادگیرنده تدارک دیده می‌شود. برای مثال، امکان سفارشی‌کردن رابط کاربر توسط یادگیرنده، یکی از شیوه‌های افزایش کنترل اوست. در این صورت کاربر می‌تواند با تعییر رنگ، طرح، اندازه قلم، و سایر موارد، رابط را مناسب با سلیقه خود تنظیم کند. البته یادگیرنده می‌تواند به گونه‌ی دیگری نیز بر محیط یادگیری کنترل داشته باشد. انتخاب مسیر یادگیری، تعیین میزان مطالب آموزشی، دسترسی به سایر منابع و همچنین استفاده از امکانات جستجو نیز می‌تواند در اختیار و کنترل یادگیرنده قرار گیرد و بدین ترتیب، تعامل وی در آموزش را بیفزاید.

معمولًا در فرایند طراحی آموزشی یادگیری الکترونیکی، اهداف آموزشی بر حسب مواردی چون سابقه تحصیلی مخاطب، پیش‌نیاز و یا نیازهای سازمان تنظیم می‌شود. از آنجا که غالباً طراحی آموزشی بر اساس میانگین

یک کاربر به خوبی قابل استفاده نیست. در این صورت، برنامه سازگاری لازم با امکانات کاربر را ندارد. این امر به کاهش قابلیت دسترسی کاربر می‌انجامد. بنابراین، طراح باید بکوشد به روش‌های گوناگون، دسترسی کاربران به آموزش را از نظر کمی و کیفی به حداقل ممکن برساند.

ب) از امکانات چندرسانه‌ای استفاده کنید.

بهره‌گیری از مواد چندرسانه‌ای، پردازش اطلاعات را تسهیل می‌کند. با توجه به این که رسانه‌های گوناگون ویژگی‌های خاص خود و قابلیت پردازش خاصی دارند، بنابراین بهتر است از ترکیب رسانه‌های متنوع یا

امکانات چندرسانه‌ای استفاده شود، چرا که این تمهد، قابلیت رسانه‌های متنوع را بایکدیگر ترکیب می‌کند. برای مثال، اگر قرار است موضوع «واکنش شیمیایی» آموزش داده شود، بهتر است به جای تهییه یک متن آموزشی، مطلب مورد نظر در قالب ترکیبی از عناصر چون تصویر، صدا، حرکت، متن و به طور کلی چندرسانه‌ای، ارائه شود. چندرسانه‌ای، ترکیب یا تلفیقی از مواد نظیر گرافیک، ویدیو، متن، صدا و اینیشن است [Clarke, 2001]. طراح آموزشی با بهره‌گیری از امکانات چندرسانه‌ای، تعامل را در محیط‌های الکترونیکی بهبود می‌بخشد. البته همان‌طور که قبل از نیز بیان شد، استفاده از مواد چندرسانه‌ای نباید موجب کاهش دسترسی یادگیرنده به آموزش شود.

امروزه فناوری‌هایی چون شیوه‌سازی و واقعیت مجازی، با بهره‌گیری از قابلیت‌های چندرسانه‌ای، سازگاری داشته باشد. گاهی اوقات برنامه تهیه شده، توسط سیستم رایانه‌ای

بعد از گوناگونی است. ونگ (۲۰۰۸) افزایش قابلیت دسترسی، بهره‌گیری از قابلیت چندرسانه‌ای، افزایش کنترل یادگیرنده، هدایت یادگیرنده در مسیر مناسب، و درگیری شناختی را برخی از مهم‌ترین ابعاد می‌داند. وی بر اساس این ابعاد، چارچوبی عملی برای طراحی تعامل در محیط الکترونیکی ارائه داده است. طراح آموزشی به منظور افزایش تعامل در یادگیری الکترونیکی می‌کوشد از این چارچوب استفاده کند و تدبیر زیر را تا حد امکان در برنامه به کار گیرد:

(الف) میزان و کیفیت دسترسی کاربران به برنامه آموزشی را افزایش دهید.

قابلیت دسترسی، یکی از نخستین شرایط تعامل است. قابلیت دسترسی پایین موجب کاهش و یا از بین رفت تعامل می‌شود. کاربرانی که در محیط الکترونیکی به یادگیری می‌پردازند، یکی از مصادیق بارز قابلیت دسترسی را سرعت دسترسی می‌دانند. برای مثال، مدت زمانی که کاربر صرف می‌کند تا صفحه مورد نظر خود را بازیابی کند، می‌تواند یکی از شاخص‌های سرعت دسترسی باشد. بدیهی است که سرعت دسترسی بالا موجب می‌شود قابلیت دسترسی کاربر به مطالب مورد نظر افزایش یابد. برنامه‌های چندرسانه‌ای، در کنار کیفیت بالا، حجم زیادی اشغال می‌کنند و بهتر است هنگامی مورد استفاده قرار گیرند که ضرورت داشته باشد. علاوه بر سرعت دسترسی، سازگاری نیز یکی از مصادیق قابلیت دسترسی است. بر اساس این ویژگی، برنامه آموزشی باید با امکانات کاربران سازگاری داشته باشد. گاهی اوقات برنامه تهیه شده، توسط سیستم رایانه‌ای

برخی از تدابیر افزایش تعامل در برنامه	ابعاد تعامل	توانایی مخاطبان صورت می‌گیرد، لذا همیشه محتوا و تجارب پیش‌بینی شده برای همه مخاطبان تناسب ندارد.
<ul style="list-style-type: none"> ● فراهم آوردن امکان دسترسی آسان کاربران به برنامه ● سازگار کردن برنامه آموزشی با امکانات کاربران ● بهینه کردن مواد چندرسانه‌ای به منظور افزایش سرعت دسترسی یادگیرندگان 	افزایش دسترسی یادگیرنده	فراهم آوردن امکان کنترل یادگیرنده در مواردی چون انتخاب مسیر یادگیری و تدارک بازخوردهای متناسب با کاربران، می‌تواند سبب افزایش تناسب آموزش با نیازهای آنان شود. چنان‌چه در یک نظام آموزشی اطلاعاتی درباره یادگیرنده خاصی وجود ندارد، سیستم یادگیری الکترونیکی می‌تواند با طرح پرسش‌های تشخیصی و برسی پاسخ یادگیرنده، انطباق پیشتری بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.
<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از مواد دیداری به منظور ایجاد یادگیری اصولی ● بهره‌گیری از مواد متنوع آموزشی برای نشان دادن روابط فضایی و کمی ● استفاده از ویدیو برای نمایش دادن حرکات و فعالیت‌ها 	بهره‌گیری از امکانات چندرسانه‌ای	یادگیرنده، می‌تواند سبب افزایش تناسب آموزش با نیازهای آنان شود. چنان‌چه در یک نظام آموزشی اطلاعاتی درباره یادگیرنده خاصی وجود ندارد، سیستم یادگیری الکترونیکی می‌تواند با طرح پرسش‌های تشخیصی و برسی پاسخ یادگیرنده، انطباق پیشتری بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.
<ul style="list-style-type: none"> ● طراحی رابط با قابلیت تنظیم و سفارشی کردن ● فراهم آوردن امکان جستجو و گرینش اطلاعات ● بهره‌گیری از تدابیر اغطباقی جهت افزایش تناسب آموزش با نیاز کاربر ● ارائه بازخورد به یادگیرنده 	افزایش کنترل یادگیرنده	یادگیرنده، می‌تواند سبب افزایش تناسب آموزش با نیازهای آنان شود. چنان‌چه در یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.
<ul style="list-style-type: none"> ● ایجاد مسیر یادگیری سازگار با موضوع و یادگیرنده ● تدارک مسیرهای یادگیری متنوع برای یادگیرندگان با استفاده از برنامه شاخه‌ای ● بهره‌گیری از فناوری‌های تعاملی نظری فارسانه 	تدارک مسیرهای متنوع یادگیری	یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.
<ul style="list-style-type: none"> ● فعل کردن دانش پیشین یادگیرنده ● تحریک کنجکاوی یادگیرنده ● ایجاد شرایط یادگیری اصولی ● بهره‌گیری از الگوسازی شناختی و داربست‌سازی ● تشویق یادگیرنده به تفکر 	افزایش درگیری شناختی یادگیرنده	یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.

جدول ۱. ابعاد طراحی تعامل در محیط یادگیری الکترونیکی [Wang, ۲۰۰۸:۱۳۷].

امروزه فناوری‌هایی چون شبیه‌سازی و واقعیت مجازی، با بهره‌گیری از قابلیت‌های چندرسانه‌ای، تعامل یادگیرنده با محیط الکترونیکی را افزایش می‌دهند

گوناگون صورت گرفته است. یکی از فناوری‌هایی که موجب افزایش مسیرهای یادگیری می‌شود، فارسانه^۱ است. فارسانه نوعی فناوری تعاملی در این نوع برنامه، یادگیرندگان تنها است که کنترل کاربر بر محتوا را مسیر مشخص و از پیش تعیین شده‌ای می‌افرازد و به یادگیرنده اجازه می‌دهد صورت گام‌به‌گام طراحی شده‌اند، مسیر یادگیری خود را انتخاب کند. یادگیرنده را محدود می‌کنند و تنها برای آموزش برخی از مهارت‌های خاص، روش کار و عملی مناسب است. برنامه‌های غیرخطی یا شاخه‌ای کمتر یادگیرنده را محدود می‌کنند و با ایجاد مسیرهای متعدد برای یادگیرندگان، تعامل آنان را افزایش می‌دهند. برنامه شاخه‌ای برای محتواهای مناسب است که ساختار سلسه مراتبی دارد و یا سازمان‌دهی آن در سطوح صفحهٔ بعد، فهرست عنوانین محتوای [همان، ص ۵۱].

مکانیزم‌های متعددی برای هدایت یادگیرنده وجود دارد که می‌تواند مورد استفاده طراحان قرار گیرد. از جمله این سازوکارها می‌توان به دکمه‌هایی برای مراجعه به صفحهٔ قبل یا رفتن به صفحهٔ بعد، فهرست عنوانین محتوای

شده برای همه مخاطبان تناسب ندارد. فراهم آوردن امکان کنترل یادگیرنده در مواردی چون انتخاب مسیر یادگیری و تدارک بازخوردهای متناسب با کاربران، می‌تواند سبب افزایش تناسب آموزش با نیازهای آنان شود. چنان‌چه در یک نظام آموزشی اطلاعاتی درباره یادگیرنده خاصی وجود ندارد، سیستم یادگیری الکترونیکی می‌تواند با طرح پرسش‌های تشخیصی و برسی پاسخ یادگیرنده، انطباق پیشتری بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.

یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.

یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.

یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.

یادگیرنده با محظوظی بین آموزش و یادگیرنده برقرار سازد. این گونه تدابیر انطباقی که به کمک فناوری دیجیتال به آسانی قابل اجراست، به افزایش تعامل می‌انجامد.

(د) امکان تعیین مسیر یادگیری را برای یادگیرنده فراهم کنید.
هدایت یاراهبری^۲ یادگیرنده، یکی از عناصر اساسی در طراحی محیط‌های یادگیری مبتنی بر رایانه است. هدایت

فارارسانه فناوری
تعاملی است که
کنترل کاربر بر
محثوا را می افزاید
و به یادگیرنده
اجازه می دهد مسیر
یادگیری خود را
انتخاب کند

است از آموزش مستقیم استفاده کند. همین که تسلط و شایستگی یادگیرنده افزایش می یابد، راهنمایی کمتری صورت می گیرد [بیانگردد، ۱۳۸۴]. بنابراین، می توان داریستسازی را فرایند هدایت یادگیرنده برای گذار از آن چه اکنون می داند به آن چه قرار است یاد بگیرد، دانست. در این فرایند، ابتدا معلم یا شخص دیگری که یادگیرنده را یاری می دهد، سهم عمدہ ای از مسئولیت را بر عهده می گیرد، اما به تدریج که یادگیری پیش می رود، مسئولیت به یادگیرنده و اگذار می شود [سیف، ۱۳۸۶].

برانگیختن حس کنجکاوی یادگیرنده، ضمن جلب توجه، موجب درگیری شناختی او و افزایش تعامل وی با مطلب آموزشی می شود. از آن جا که یادگیرنده بشهوهای متفاوتی یاد می گیرند، طراحی آموزش متناسب با سبک های یادگیری، امکان حضور شناختی فعلی یادگیرنده در آموزش را افزایش می دهد. هم چنین، فراهم آوردن زمینه مناسب برای تفکر با بهره گیری از الگوسازی شناختی و داریستسازی، تعامل یادگیرنده را بهبود می بخشد. یکی از پر کاربرد ترین و مؤثر ترین روش های الگوسازی شناختی و داریستسازی، پرسشگری است. طرح پرسش های تفکر برانگیز، موجب فهم بهتر مطلب توسط یادگیرنده می شود.

..... بی نوشت.....

1. distributed cognition
2. cognitive flexibility
3. Spiro
4. virtual reality
5. navigation
6. hypermedia
7. cognitive modeling
8. scaffolding

فرایند ایجاد الگوهای ذهنی درباره تکالیف خاص و تخصصی در بافت حل مسئله است. در نتیجه، یادگیرنده می تواند سازوکارها و فرایندهای پردازش اطلاعات مورد استفاده توسط متخصصان برای انجام هر مهارت را بشناسد [Chan, 2003]. الگوسازی به ویژه برای یادگیری موضوعات پیچیده شناختی بسیار حائز اهمیت است، زیرا الگوسازی شناختی فرصتی فراهم می آورد که یادگیرنده بتواند فرایندهای شناختی درون ذهن فرد متخصص انجام فعالیت تخصصی یا حل مسئله را درک کند [Pedersen & Liu, 2002]. داریستسازی نیز که با اندیشه ناجیه تقریبی ارتباط نزدیکی دارد، در واقع نوعی سطح حمایت است. به عبارتی دیگر، در طول آموزش، شخص ماهرتر، میزان راهنمایی را به گونه ای تنظیم می کند که با سطح عملکرد جاری یادگیرنده متناسب شود. هنگامی که تکلیف یادگیری از تازگی برخوردار است، شخص ماهر تر ممکن

آموزشی، نقشه یا طرح کلی ساختار برنامه و موتور جستجو اشاره کرد.

ه) درگیری شناختی یادگیرنده را افزایش دهد.

یادگیرنده با موضوع آموزشی موجب افزایش تعامل می شود. محتوایی که با ساخت شناختی یادگیرنده گان تناسب داشته باشد، ضمن فعال کردن دانش پیشین آنان، به یادگیری بهتر می انجامد. طراح آموزشی با فراهم آوردن موقعیت های متنوع یادگیری، احتمال انتقال آموخته های یادگیرنده در محیط جدید را افزایش می دهد. از دیگر تمهداتی که یادگیرنده را با آموزش درگیر می سازد، می توان به ایجاد قابلیت جستجو، تحریک کنجکاوی یادگیرنده، توجه به سبک های یادگیری، بهره گیری از الگوسازی شناختی^۷ و داریستسازی^۸، و هم چنین تلفیق و بسط دانش اشاره کرد. منظور از الگوسازی شناختی،

منابع.....

1. بیانگردد، اسماعیل(۱۳۸۴). روانشناسی تربیتی، روانشناسی آموزش و یادگیری. ویرایش. تهران
2. سیف، علی اکبر. (۱۳۸۶). روانشناسی پرورشی نوین، روانشناسی یادگیری و آموزش. ویرایش ششم. دوران. تهران
3. Chan, Christine W.(2003). Cognitive Modeling and Representation of Knowledge in Ontological Engineering. Brain and Mind, No 4, pp 269–282.
4. Clarke, Alan. (2001). Designing Computer-Based Learning Materials. Burlington: Gower
5. Crone, Eveline A.; Ridderinkhof, K. Richard; Worm, Mijke; Somsen, Riek J.M. and van der Molen, Maurits W. (2004). Switching Between Spatial Stimulus–Response Mappings: A Developmental Study of Cognitive Flexibility. Developmental Science 7(4), pp 443–455
6. Lynch, Marguerite Mc Vay. (2002). The Online Educator: A Guide to Creating the Virtual Classroom. London: Routledge.
7. Pedersen, Susan and Liu, Min. (2002). The Effects of Modeling Expert Cognitive Strategies During Problem-Based Learning. Journal of Educational Computing Research, Vol. 26(4) 353-380.
8. Spiro, R., et al.(1992). Cognitive Flexibility, Constructivism and Hypertext: Random Access Instruction for Advanced Knowledge Acquisition in Ill- Structured Domains. In Duffy, Thomas And Et Al.(Eds).Constructivism and the Technology of Instruction: A Conversation (pp. 57-74). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
9. Wang, Haomin. (2008). A Pragmatic Framework for Promoting Interactivity in E-Learning. In Zheng, Robert and Ferris, Sharmila Pixy. [Eds]. Understanding Online Instructional Modeling: Theories and Practices. U.S: Information Science Reference.
10. Wortham, Stanton. (2001). Interactionally situated cognition: a classroom example. Cognitive Science No25, pp37–66